pentè clericus quidam, dicens: Bene, inquit, credis: sed si de iisdem firmare mentem cupis virtutibus, en volumen chartaceum, quod de his habetur scriptum, vt faciliùs credas ea, quæ ad auditum tuarum aurium peruenerunt: At ille priusquàm legi iuberet, inspirante diuinæ pietatis respectu, ait: Credo, quia potens est Deus egregia operari per famulos suos. Et statim posuit volumen super oculos suos. Extemplò autem fugato dolore, disruptaquè caligine, vsum videndi recipere meruit à voluminis virtute. Et in tanta claritate positus est, vt ipse propriis oculis legens, virtutum gesta cognosceret. Operatur autem hæc vnus atque idem Dominus, qui glorificatur in sanctis suis, vt qui ipsos illustribus miraculis editis efficiat gloriosos. Ipsi gloria & imperium in secula seculorum, Amen.

Libet vitæ S. Niceti cæcum illuminat.

DE S. THEODOSIA VIRGINE ET MARTYRE CONSTANTISSIMA, AVTHORE EVSEBIO CAESAREENSI ECclef. Historiæ lib. 8. cap. 17. interprete D. Ioanne Christophorsono.

An. 290.

IAM verò cùm persecutio esset ad quintum annum continuata, secundo die mensis Xanthici, id est, ad quartum Non. April. in ipso die Dominico, *a* & in ipso festo Resurrectionis Saluatoris nostri, Theodosia virgo, Tyri puella fidelis & modesta, non annos decem & octo omninò adhuc nata, *b* vinctis quibusdã Cæsareæ, qui regnum Christi constanter confitebantur, ante tribunal consistentibus accedit, cùm benignè salutatura, tum (sicut verisimile est) eos obsecratura, vt cum essent apud Dominum, illius recordarentur. Quo factitato, *c* eam tanquam nefas quoddam & impium facinus aggressam, satellites abripiunt, deducuntq; ad *d* Præsidem. Extemplò verò iste quasi mente captus & animi furore maximè efferatus, grauibus & horrendis tormẽtis latera mammasquè ad interiora vsque ossa dilaniat: quam adhuc ægrè spirantem illam quidem, hilari tamen vultu & læto omnia cruciamenta perferentem, in rapidos maris fluctus proiici iubet. Deindè ab illa ad reliquos Christi confessores digressus, omnes ad æris metalla, quæ erant in Phæno Palæstinæ, condemnat.

2. APRIL. Anno 306. vide Barõ. *a* Festum resurrectionis Christi. *b* Cæsareæ in Palestina. *c* Immanissimè santa virgo dilaniatur. *d* Præsidem hunc, Vrbanum fuisse, ex vita eius vberiore, docet Bar. ad martyrol. Rom. quam in sua Bibliotheca se habere testatur, & Græcorum Menologiis.

BVLLA CANONIZATIONIS S. FRANCISCI DE PAVLA, ORDINIS FRATRVM MINORVM INSTITVtoris: in qua etiam eius vita describitur.

An. 1480

I. LEO Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Excelsus Dominus militantem Ecclesiam preciosorum lapidum viuorum, ipsi summo angulari lapidi Christo Iesu vnitorum, ornatissima varietate decoratam, structura mirabili fundare disposuit. Hinc processêre beati patriarchæ, qui fide præclari, sanctorum etiam angelorum susceptores effecti, facie ad faciem Deum videre meruerunt. Hos secuti sunt sancti prophetæ, quibus ostendit Deus secreta sua, vt ventura, quasi præsentia, Spiritu sancto illuminati, agnoscere atque enunciare potuerint. Postquàm autem venit plenitudo temporis, & nos in assumpta sibi humanitate oriens ex alto visitare, nostræquè salutis mysteria (iuxta quod prædixerant prophetæ) adimplere dignatus est, constituti fuêre beati apostoli, diuinæ legis promulgatores & prædicatores, qui per orbem vniuersum genus humanum (quod sub diabolicæ potestatis iugo tenebatur) ad salutem excitantes, Dei verbum in omnibus terræ finibus prædicârunt. Hos subsecuti sunt martyres splendidi, qui fidei loricam induti, & inconcussæ stabilitatis balteo succincti, stolas suas in sanguine innocentis agni lauantes candidato exercitu Christum Iesum imitati, supernæ ciuitati Hierusalem, hoc est, triumphanti Ecclesiæ cum gloriosa victoria palmas manibus gestantes, se dicto viuo lapidi Christo adiunxerunt, sempiternam sui memoriam & exemplum venerabile militanti Ecclesiæ relinquentes. Progressi sunt & doctores lucidi, qui suis doctrinis & exemplis catholicam & orthodoxam fidem defensantes, falsisquè prophetis ac iniquis doctoribus, fidem ipsam subuertere satagentibus, se opponentes, dictam militãtem Ecclesiam multipliciter illustrârunt: quibus eadem Ecclesia coniuncta, progreditur quasi aurora consurgens, pulchra vt luna, electa vt sol, terribilis vt castrorum acies ordinata. Sequuntur posteà sancti confessores, qui virtutum gemmis coruscantes, Domino rationem de talentis creditis reposcenti (vtpotè fideles & boni serui) multiplicatum de suis laboribus fructũ attulerunt, & in arcem cœlestem reposuerunt, omniaquè mundi blandimenta (vt venenum aspidum) fugientes, latibula in terris petiêrunt, antris abditi, rudi victu & scaturientis aquæ leui potu carnem macerantes, tegmine hircino amicti, iunceo vel stramineo cubili fessa membra somno fouentes, nudis pedibus Dominum quæsiêrunt, æternamquè patriam inuenerunt. Adsunt & virgines nitidæ, mundo corpore, syncero corde, sanctaque mente cum oleo in lampadibus suis sponso (qui est præ filiis hominum speciosus) obuiam venientes. Deuotæ tandèm continentesquè viduæ, & aliæ quàm plurimæ sexûs vtriusque personæ, piis ac sanctis operibus semper intentæ, cum plenis etiam manipulis eidem cælesti sponso se repræsentant, cum angelis gloriam in altissimis Deo, & in terra pacem hominibus bonæ voluntatis mirificè depromentes.

2. APRIL. Is est Leo X. Patriarchæ. Prophetæ. Apostoli. Doctores. Martyres. *Can. 6.* Confessores. *Matth. 25.* Virgines. *Matth. 25* *Psalm. 44.* Viduæ. *Luc. 2.*

II. Hæc omnia vnus atque idem spiritus admirando plurimùm operatur ministerio. Et sicut altissimus ab initio vineã suam talibus piis cultoribus (iuxta sanctam promissionem suam) visitauit, firmauit & auxit: sic semper ad illam suæ protectionis auxilium multipliciter impertitur. Nouissimè vero diebus nostris cælestis ille agricola vineam suam more solito visitans, virum fortem ad huiusmodi vineæ culturam adduxit, gloriosum scilicet confessorem, beatum Franciscum de Paula, superno cœtui merito sociandum, immò veriùs sociatum, qui inter cæteros Christi athletas suis meritis & exemplis ipsam sanctam Ecclesiam (diuina cooperante gratia) multipliciter decorauit, præsentisque temporis caliginem suæ lampadis fulgore mirabiliter illustrauit. Ipse enim aduersùs mundum, carnem & dæmonem fortiter dimicauit, ac in odorem suauitatis altissimi currens, copiosam vtriusque sexûs fidelium multitudinem salubriter post se traxit, ac (velut effusam super faciem terræ) religiosam professionis suæ generationem dereliquit, vt ad illuminationem gentium celebris suî memoria (tanquam rutilum sidus) in Ecclesiæ firmamento seruaretur. De cuius quidem origine, vita, moribus, & fama, necnon mirabilibus (quæ in præmium sanctitatis eius Deus mundo multipliciter ostendere dignatus est, nè de tam celebri viro etiam posteritas ipsa remaneat ignara) pauca ex multis duximus recensenda.

III. CONSTAT siquidem in regno Neapolitano inter Brutios & Lucanos Paulæ oppidum situm esse, quod itinere vnius diei à Cusentia, illius prouinciæ metropoli, distat. Indè originem traxit Iacobus Martolilla. Illi proximum est castrum Folschaudi, vbi nata est Vienna, quondam ambo in fide Christi baptizati & confirmati, ac (vt veri catholici) educati. Qui inuicem secundum ritum S. Romanæ Ecclesiæ matrimonium contrahentes, & (vt fideles decet cõiuges) mutuam charitatem, vitæquè honestatem seruantes, diù cohabitârunt. Ex hoc matrimonio B. Franciscus de Paula procreatur. Qui sacri baptismatis fonte lauatus, & chrismatis sacramento confirmatus, ab iisdemquè parentibus sub

Paula oppidum, patria S. Fráciscí. Parentes.

Dei timore & amore educatus, insigne specimen sanctitatis futuræ præ se ferens, solitudinem & religionem diligere, ac orationibus & ieiuniis assiduè vacare cœpit. Quę cùm eius parentes animaduertissent, ipsum annum circiter decimumtertium agentem (iuxta votum per eos emissum) domui S. Francisci ciuitatis S. Marci obtulerunt. In quâ puer in sortem Domini electus, anno per eum exacto, nullaq; professione emissa, vocatis parentibus, eos, vt se ad ecclesiam S. Francisci de Assisio & sanctæ Mariæ de Angelis, deuotionis causa ducere vellent) enixè rogauit. Qui pro eius desiderio annuentes, sese itineris comites præbuerunt. Quibus ecclesiis deuotè visitatis, in patriam reuersus idem beatus (sancto Spiritu inspirante) ad ecclesiam construendam animum addixit, ipseq; primus fundamenta effodere cœpit. Quo inter vicinos diuulgato, vndiq; ad opus iuuandum concurritur: alij operi incumbebant: nonnulli calcem, lapidis, cæmenta, & alia id genus, futuro ædificio necessaria, deportabant. Fertur etiam tunc fratrum quendam, S. Frãcisci habitu indutum, ex improuiso beatum Franciscum de Paula increpâsse, quod tam angustam ædem facere incepisset: eandemq; demoliri sibi mandâsse, ac aliam maiorem designâsse, beatoquè Francisco de Paula asserenti, sibi vires ad tam ingens opus perficiendum non sufficere, diuinitùs respondisse, Deum omnipotentem ei nullo pacto defuturum: euestigioquè diruptis muris euanuisse. Vndè non immeritò plerique illum B. Franciscum fuisse existimarunt. Postridiè verò nobilis quidam Cusentinus superuenit, qui eidem beato pro ædificanda ecclesia magnum auri atque argẽti pondus obtulit. Vndè iuxta situs designationẽ, ecclesiã notabili forma nõ paruo sũptu cõstruere cœpit: neq; vnquã à laboribus cessabat, nisi cùm orationi diuinisq; rebus intendebat. Qui & si vigiliis, continuisq; ieiuniis maximè esset attritus: lapides tamen, calcem & ligna, aliaquè ad fabricã necessaria propriis etiã humeris deferre nõ desinebat.

Traditur in cœnobium.

Ecclesiam construit.

IV. ERAT adeò in loquendo humanus atque affabilis, vt nullus vnquam ad eum accesserit, quin mellifluis eius verbis delectatus, & incredibili quadam sermonis dulcedine captus, & quasi diuino spiritu repletus ab eo recesserit. Humilitatem eius etiam instituti per eum Ordinis cognomentum ostendit. Quod vt is omnium minimus esse volebat, ità Minimorum dici censuit & instituit. Eiusdem etiam Ordinis institutor & generalis corrector existens, omnium se infimum (quoàd poterat) exhibebat, & ad omnia etiam seruilia opera (vt & cæteris humilitatis præberet exemplum) descendere non dedignabatur. Quippe discipulis suis discumbentibus ministrabat, sæpequè ecclesiam & altaria verrebat & mundabat, ac paramenta & alia ad diuinum cultum necessaria componebat, aliorumq; fratrum (etiam nouitiorum) indumenta propriis manibus ablucbat. Et cùm iuuenis adhuc esset, Calabriamquè incoleret, nunquam nisi nudis pedibus etiam per glacies, niues, montes, & acuta saxa, vepres, spinasquè incedebat: nullamquè ex eo etiam grauissimo sæpè pondere pressus, læsionem in pedibus patiebatur. Ipsum sæpiùs ignem nudis pedibus conculcâsse, ac ignitos candentesquè lapides manibus portâsse, liquidò constat. Admirabilis erat vitæ eius austeritas, quæ propterea admirabilior censenda est, quia in pueritia, adolescentia, iuuentute, senecta & decrepita eius ætate inter labores, vigilias, ieiunia, abstinentias, innumerasq; corporis macerationes, eundem penè viuendi modum seruauit.

Eius affabilitas & comitas verborum.

Humilitas.

Iuuenis ambulat nudis pedibus.

Ignis eum non lædit.

Austeritas vitæ.

V. HORVM, & plurimorum aliorum sanctorum operum ratione habita, adeò sancti Spiritûs gratia hominem complexa est, vt piis eius meritis & precibus in Christo nomine dæmones à corporibus humanis sæpiùs eiecti, pluresquè infirmi diuersis morborum generibus oppressi, & iam à medicis destituti, ac morti propinqui, pristinæ sanitati restituti fuerint: Idemq; beatus aliis compluribus, qui memoria & sensibus capti, seu intelligentia debilitati erant, sanitatem præstiterit: ac multis claudis incessum, surdis auditum, mutis loquelam, cæcisq; lumen restituerit, & leprosos mundauerit: nonnullosq; mortuos, vel pro mortuis habitos, ad vitam pristinamq; lucem reduxerit. Quorum quidem miraculorum fama cum iam per totum ferè orbem vagaretur, & ad aures fe. re. Pauli II. prædecessoris nostri peruenisset, Cubicularium quendam suum, ad bo. me. Pyrrhum archiepiscopum Cusentinensem misit, mandauitq;, vt ipse super miraculis huiusmodi se diligenter informaret, ac deindè ipsum de veritate certiorem efficeret. Qui quidem archiepiscopus pontificis mandato parére desiderans, ac neminem habens, qui talia meliùs quàm ipsemet Cubiculiarius, explorare, fideliusq; referre posset, eidem suasit, vt is cum socio, quem ei adiunxit, ad dictum beatum virum se conferret: ac de illius vita, miraculis & fama huiusmodi plenam informationem caperet. Cubicularius archiepiscopi fretus consilio, hominem adiit. Et cùm inter salutandum, dicti beati viri manum osculari vellet, ille omninò renuit, eumq; rogauit, vt sibi potiùs manum deosculandam porrigeret, asserens id multo iustiùs & conuenientiùs fore, eo quod ipse Cubicularius xxxiij. annos iam presbyter esset. Quod Cubicularius memoria repetens, (vbi id verum esse cognouit, miratus est hominis spiritum, & cum eo ad colloquium in cameram concessit. Vbi cùm primus sermo de tam ardua, difficiliq; vita fuisset, vt eam nulli (nisi robusto ac valido) tolerabilem fore Cubicularius asseueraret: beatus pater (audito illius verbo) igni appropinquans, ardentes prunas absq; læsione manibus arripiens, dixit. Qui perfecto corde Domino seruiunt, omnia creata illis obtemperant. Exterritus ille eo miraculo, veniam petiit. Cumq; eius pedes humiliter osculari vellet, ipsequè vir beatus id recusâsset, eius tunc vestem manu apprehensam deuotè osculans & ab eo recedens, ad pontificem rediit: eiq; miracula, quæ viderat, enarrauit.

Eius miracula.

Spiritu prophetico claret.

Ardentes prunas manu tenet.

VI. OLIM etiam vir nobilis Iacobus de Tarsia, baro terræ Bellimontis Cusentinensis diœcesis, cum grauissimo & penè insanabili apostemate longo tempore in crure laborâsset, insignesquè medici & chirurgi in eo nihil proficerent, quin hulcus illud ingraueſceret, omnibusquè remediis adhibitis, iam in desperationem salutis res adducta esset, tandèm dictus Iacobus fama sanctitatis & miraculorum beari viri (qui tunc Paulæ degebat) adductus, ad eum non sine magno labore accessit, illiquè plagam detexit, & se deuotissimè commendauit. Primùm siquidem ipsi beato & omnibus, qui adstabant, hulcus graue & miserabile, ac penè insanabile visum est. Illum tamen beatus admonuit, vt in Deo firmam fidem & certam spem haberet, quia sanitatis gratiam consequeretur. Ac statim vnum ex suis fratribus misit, qui aliqua folia herbæ, quæ vngula caballina dicitur, & inibi nascitur, colligeret, & cum ipsis foliis certos pulueres, quos in cella sua ipse beatus retinebat, sibi afferret. Dum frater ille mandata exequitur, beatus vir ad propinquam crucifixi imaginem conuersus, orauit, vt baroni, in suæ diuinitatis gratia confidenti, misericordiam suam aperiret. Nec multò pòst folijs ac pulueribus huiusmodi sibi (vt iusserat) apportatis, facto signo crucis, aliquantulum de dictis pulueribus hulceri imposuit, illudquè tribus ex folijs prædictis cooperuit, & omnia circunligauit, in Domino spem reponens, quòd sanitatem recuperaret. Illi ergò benedicens, iussit vt ilicò suam repeteret domum, ad quartum decimum fermè lapidem indè distantem. Qui cùm aliquandiù equitâsset, ad vxorem suam Iohannam, quæ illum semper in eo itinere comitata fuerat, conuersus, Mihi videtur, inquit, quòd sim sanus, quia acerbum illum dolorem & pessimũ fœtorem ampliùs nõ sentio. Et cũ iam certum monticulũ superâssent, Iacobus auidè cupiens intelligere, an posset ambulare, ex equo descendẽs, proprijs pedibus ambulare cœpit, & calce terram percutiens, nec aliquid doloris sentiens, se liberum & sanum intellexit. Deo igitur & B. Frãcisco de Paula, gratias agẽtes cõiuges, voti cõpotes ad propria redière.

Vlcus desperatum sanat.

VII. IISDEM fermè diebus in ciuitate Cusentinensi fuit quidam Marcellus de Cardella, pedibus & manibus contractus, ac totus leprosus, adeò vt iam vocem quasi omnem amisisset, eiusquè loquela vix audiretur. Qui cùm per consanguineos suos ad Paulæ monasterium adductus, & beato viro præsentatus fuisset, ille misericordia motus, parùm secretò orauit. Mox verò rediens, eum manu subleuauit, & ab omni membrorum contractu & lepra incolumem reddidit. Guidonem quoquè Lipantum nobilem Cusentinum, grauissima infectum lepra, in domo Paterni (quam vir beatus tunc ædificabat) ad se venientem sanitati restituit. Cùm idem beatus vir fabricam domus iuxto Paulæ oppidũ

Contractũ eundemq; leprosum, curat.

ince-

incepisset, adductus est ei quidam à natiuitate mutus. Quem cum parentes eius iuxta ecclesiam posuissent, dixit eis vir beatus, vt altè secum ter Iesum acclamarent, & ità aperiretur illi sensus. Beato verò inchoante, dictisquè parentibus prosequentibus, mutus similiter alta voce dixit, Iesus: & indè liber atque integer vsque ad eius obitum in loquela permansit. Item aliũ. Mutus loquitur.

IIX. Rvrsvs Iulia, Antonij Cathalani in dicto oppido Paulæ habitantis filia, ab ortu cæca & nihil prorsùs videns, cùm à parentibus suis ad beatum virum (qui fortè tunc in horto domûs erat) adducta fuisset, idem beatus vir herbam quandam euulsit: eamq; signo crucis facto super ipsius puellæ oculos apposuit. Quæ statim videre cœpit, ac sensu visus tandiù, quandiù postea vixit, freta est. In fabrica dictæ domûs Paterni, cùm duo laborantes terram effodiendo obruti fuissent, ità vt iam pro mortuis haberentur, ad succurrendum inuocatus vir beatus, à duabus partibus terram effodi fecit. Quo facto, dicti laborantes viui & illæsi sua (vt creditur) gratia sunt reperti. Dum quidam Antonius architectus ad dictæ domûs Paterni fabricam accessisset, & beatus vir, vt pro cibo illi ministrando nonnullæ fabæ coquerentur, cuidam fratri iuniori inibi existenti mandâsset, frater ille ollam, cum dictis fabis & aqua, frigidis in coquina cineribus superposuit: oblitusq; ignem, quo culina carebat, aliundè afferre, discessit. Sed cùm vir beatus dictas fabas iam coctas esse credens, vnà cum hospite in culinam venisset, nullusq; ibi ignis adesset, dictus Antonius subrisit de dicti beati præcepto, & eius ferculo, quod nondum coqui cœpisset. Cui vir beatus ferculum ipsum paratum esse respondit, tetigitquè manu ollam, quæ ilicò, feruere visa est, statimq; fabæ coctæ fuêre, ità vt indè Antonius ipse prandium sumere potuerit. Qua de re dictus Antonius, & nonnulli alij tunc præsentes, maxima sunt admiratione affecti.. Cæca videt. Duo pro mortuis habit', viui cernuntur. Olla sine igne ferueſcit.

IX. Idem etiam beatus vir die quadam (more solito) Missam audire cupiens, ecclesiam ingressus est. Cumquè tunc ecclesiæ lampas accensa non esset, & aliqui ex iis qui ibi Missæ audiendæ causa aderant, ignem foràs quæsitum iuissent, illumq; iam afferrent: vir beatus chordam lampadis accepit, vt eam deduceret. Illa verò in medio descensu absque aliquo igne miraculosè accensa, effulsit: ex quo circunstantes candelas pro Missa tunc celebranda necessarias, deuotissimè accenderunt. Cùm in terra Montisalti dictæ Cusentinensis diœcesis quidam Franciscus, ipsius terræ incola, febre adeò vexaretur, vt de eius salute nullam medici spem promitterent, laboraretquè in extremis, ac (omnibus Ecclesiæ sacramentis deuotè susceptis, & candela benedicta more solito accensa, in eiusque manibus posita) à circunstantibus iam pro mortuo haberetur, tunc Iohannes mater eius, ad B. Franciscum de Paula specialem gerens deuotionis affectum, illum lahrymans deprecata est, vt filium suum sanare, ac vitæ restituere dignaretur: vt illius ope tribus suis (ex dicto eius filio) nepotibus prouideri posset. Prætereà si voti compos fieret, se statim huius seculi vanitatibus omninò renunciaturum, & in habitu tertiæ regulæ eiusdem beati, Deo perpetuò famulaturam, deuotè vouit ac promisit. Quo voto emisso, statim eius filius quasi à morte resurgens, circunstantes adspicere, sequè meliùs habere incepit: nec multis posteà diebus, pristinæ fuit saluti restitutus, & per triginta ferè annos indè superuixit. Lampas absq; igne accéditur. Iam penè mortuus reualescit.

X. Cvm in dicto oppido Paterni, idem beatus vir moram traheret, quidam oculi albuginem patiens, ad eum accessit, humiliterquè rogauit, vt sibi opem afferret. Cuius precibus motus vir beatus bombycem sacro latice adspersam super virginem calcem (quę fortè pro ecclesiæ fabrica ibi aderat) conuoluit, & ea oculum, macula huiusmodi infectum absterſit signoquè crucis desuper facto, ab omni albugine & macula statim liberauit. Cum quidam dicti oppidi venatores hyemis tempore in montibus niuibus repletis hominem, nullum viuentis signum præse ferentem, inuenissent, illum sepeliendum ad locum detulerunt, vbi tunc beatus vir morabatur. Qui in illum respiciens, Per charitatem (ait) viuit homo iste & ad eum conuersus, Surge (inquit) & ambula. Ad cuius verba homo in sepulcrum mittendus, ilicò surrexit, ac pedetentim ambulare cœpit, moxquè hospitij domum ingressus, ac cibo & potu refectus, pristinæq; valetudini restitutus, ad propria saluus & incolumis remeauit. Prætereà in dicto oppido Paulæ, dum sui ordinis domus ædificaretur, & calx in fornace coqueretur, accidit, quòd vel propter nimium ignem, vel aliam causam, fornax ipsa ruinam minaretur. Tunc illius magistri nullum penitùs remedium adhibere scientes, ad beatum virum pro auxilio recurrerunt, eiquè periculum exposuerunt. Qui illis, Per charitatem, inquit, ad collationem seu prandium eatis, miliùquè curam fornacis relinquatis. Quibus discedentibus, ipse statim signo crucis facto, intrepidè dictum fornacem ardentem intrauit, ac illam solus reperauit, indeq; absque læsione aliqua incolumis exiuit. Item alius iam defunctus. Intrat illæsus in fornacem ardentem.

XI. Ivlivs Bartuchius, etiam de Paula, iuuenum multitudine adiutus, post beati viri obitum è Cusentiæ castro Paulam versùs, eximiæ magnitudinis bombardam transportari curans, additis etiam ad laborem viginti boum iugis, apud quendam decliuem locum, non longè à Paula distantem, Lamachia nuncupatum, funem maximum cuiusdam nauis onerarię, quo bombarda ipsa alligata erat cuidam arbori, vt paulatim laberetur, inuoluit. Quam cùm nec Iulius ipse, neque tot socij propter impetum velocem, qui ex magnæ molis lapsu ferebatur, retinere valerent: ibi, dum idem Iulius vltrà, quàm eius vires ferebant, nititur, iuxta arborem, cui circunligatus erat funis, prostratus cecidit, pedesq; suos intra eiusdem funis orbes inuoluit. Vndè cùm nullo pacto, nisi munere diuino, quin eius crura frangerentur, euadere posset, arborem amplectens, summa cum deuotione clamauit. O beate Francisce de Paula, opem fer mihi misero. His dictis (mirabile dictu) currus cui bombarda ipsa imposita erat, in loco precipiti statim restitit: apparuitq; eidem Iulio quidam frater Ordinis beati Francisci de Paula, qui tunc funem ipsum manibus retinuit. Idem verò Iulius tanto periculo ereptus, omnesq;, qui illuc quasi ad speculum conuenerant, miraculum acclamantes, omnipotenti Deo, beatoque Francisco de Paula, immensas illicò gratias egerunt. Ipseq; Iulius ante alios omnes nudis pedibus ad eusdem beati viri monasterium profectus, imaginem suam ceream, fune pedibus implicito pro deuotione in tanti miraculi memoriam obtulit. Insigne miraculũ.

XII. Cvm à quodam fratre Antonio, ordinis Minorum professore viro doctissimo, integerrimæq; vitæ, idem beatus vir etiam in publicis prædicationibus carperetur, quòd videlicet tam impudens esset, vt simplex laicus & literarum penitùs ignarus, quibusdam herbis ægrotis salutem promitteret: accidit, vt idem frater Antonius ab aliis dicti Ordinis Minorum fratribus, ad eundem beatum virum missus fuerit, quatenùs eum de præmissis redargueret. Qui cùm ad eum venisset, & magnis illum contumeliis affecisset, increpâsletquè eius ignauiam & crassitudinem, vir Dei constantissimus patientissimusquè tot conuiciis & iniuriis nullatenùs fractus, ac ne commotus quidem fuit: sed foco appropinquans, ardentes titiones nudis manibus accepit, eosq; strictè compressit, ac manifestè ostendit, in Dei virtute omnia fieri posse. At ille prudentissimè prospiciens hominis simplicitatem & fidem, omniaq; ab eo diuina gratis & ardentissimo fidei spiritu fieri, eius pedibus aduolutus, illos arctè complectens, osculariq; satagens, veniam ab ipso humilimè postulauit: neq; indè surrexit, donèc ab eodem beato patre benediceretur. Quo factum est, vt qui antea in illum publicè maledicta plurima congesserat, proprium confessus errorem, beati viri sanctitatem dignis verisq; postea laudibus meritò efferret. Quæ omnia cùm mirabilem quandam & rarè auditam viri sanctitatem arguerent, eorumq; celebris fama iam ad cla.me. Ludouicum XI. eius nominis Francorum regem Christianissimum perlata esset, Rex viri beati sanctitate motus, ac ipsum coram videre cupiens, à piæ me. Sixto papa III. etiam prædecessore nostro impetrauit, vt eidem beato viro in virtute sanctæ obedientiæ mandaret, vt ex Calabria in Franciam se conferret, dictumquè Ludouicum regem visitaret. Quibus iussis Dei famulus obediens, in Franciam iuit: vbi eum præfatus rex singulari deuotione suscipiens, seq; ab eo benedici postulans, illi tanquàm viro Dei magnum honorem & reuerentiam exhibuit. Ardentes titiones nudis manibus fortiter complectitur. A Franciæ rege euocatur, & reuerenter habetur.

hibuit. Cognita deindè viri ſanctitate, ei eiuſque fratribus ſedem propè ciuitatem Turonenſem & regium palatium aſſignauit, amplamquè & magnificam domum cum eccleſia (quæ in hanc vſque diem extat) pro ipſius B. Franciſci de Paula, ſuorumqué fratrum vſu & habitatione conſtrui fecit.

Tres regulas inſtituit.

TANTÆ inſupèr continentiæ fuit idem beatus vir, vt non carne, ſed ſolo ſpiritu compactus eſſe videretur. Priùs XIII. enim quàm ab hac luce diſcederet, ad omnipotentis Dei laudem & gloriam, ſuæquè religionis propagationem, diuina (vt piè creditur) inſpiratione inſtructus, tres regulas fratrum ſcilicet ac ſororum, & vtriuſque ſexûs fidelium, Tertiariorum nuncupatorum, inſtituit. Et vt humilitatis amator erat, illamquè à ſuis etiam coli deſiderabat: fratres ſui ordinis, Minimos: & ſorores, Minimas vocari debere ordinauit: iniunxitquè illis, vt decem mandata diuina & Eccleſiæ præcepta ſalutaria vigilanter obſeruantes, Romano Pontifici, pro tempore exiſtenti, fideliter obedirent, ac ſub obedientiæ, caſtitatis & paupertatis, quadrageſimaliſquè vitæ ſacris votis perſeueranter viuere profiterentur, nonnullis ad regularum fratrum ac ſororum huiuſmodi, tam circa perſonarum ipſarum directionem & informationem, quàm diuini cultus augmentum, debitam obſeruationem & inſtitutionem, opportunis adiectis capitulis. Ipſas vero fratrum ac ſororum, cum decem: dictorum autem vtriuſque ſexûs Tertiariorum regulas cum ſeptem capitulis per eum piè inſtitutas, re.me. Iulius Papa II. ſimiliter prædeceſſor noſter, eodem beato viro tunc in humanis agente, matura præhabita deliberatione, tanquàm religioni conſonas (poſtquàm idem Sixtus prædeceſſor noſter, ac ſanctæ com. Innocentius VIII. & Alexander VI Rom. Pontifices etiam prædeceſſores noſtri, eidem beato viro, eiuſquè ordini, ac eius perſonis, & domibus quam plura priuilegia conceſſerant) per ſuas primò, & deindè nos per alias noſtras litteras approbauimus, & confirmauimus, diuerſiſquè priuilegiis, gratiis & indultis ordinem ipſum multipliciter communiuimus, prout in ipſorum prædeceſſorum & noſtris indè confectis literis plenius continetur.

Regulæ illæ a ſummis Pontificibus approbantur Anno 1506 à Iulio II. approbatus eſt hic ordo, vt habet c. a. cog. in Iulio II.

Sub obitû percipit Euchariſtiam.

CVMQVE vitæ ſuæ finem iam proximum Diuina inſpiratione proſpiceret, idem beatus vir pridiè, quàm decederet XIV. (qui fuit dies cœnæ Domini) pluribus è fratribus ſuis (qui ex variis prouinciis & regnis tunc ad eum venerant) adſtantibus, in Miſſa conuentuali poſt pœnitentiæ ſacramentum deuotè ſuſceptum, cum profundiſſima humilitate, huberrimaquè lachrymarum effuſione pectus ſuum percutiendo, ſacroſanctum Euchariſtiæ viaticum è manibus vnius ex ſui ordinis preſbyteris magna cum deuotione ſuſcepit. Poſteà Domino noſtro Ieſu Chriſto, beatæquè Mariæ virgini, & ſanctis omnibus deuotè peractis gratiarum actionibus, Miſſaquè huiuſmodi celebrata, ad cellam ſuam propriis pedibus (licet præ ſenectute debilis, & infirmus) baculo, quem more ſolito geſtabat, innixus rediit. Poſtero autè die, cùm idem beatus fideliſquè Dei ſeruus tempus inſtare videret, quo ſibi ex hac lachrymarum valle migrandum erat, dictos fratres ſuos ad ſe conuocari iuſſit, eoſquè ad fraternam pacem, mutuamquè charitatem dulciſſimis verbis ac ſalutaribus monitis charitatiuè exhortatus eſt, illiſquè benedictione more ſolito impertita, cùm iam nonageſimũ primum (vel circà) annum feliciter impleuiſſet, anno à partu virgineo milleſimo quingenteſimo ſeptimo, Aprilis verò die ſecunda (quæ tunc fuit paraſceues, Veneris ſancta nuncupata) circa horam, qua pro nobis Chriſtus paſſus eſt, ſigno ſanctæ crucis deuotè ſignatus, omnibuſque ſacramentis Eccleſiaſticis debitè communitus, perlecta coram eo Dominica paſſione, iunctis deuotè manibus, erectiſquè in cœlum oculis, ſanctæ Crucis triumphum piè amplectens, ſeuerenterquè oſculans, ac ſæpius, In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum, aliaſquè pias orationes deuotiſſimè repetens: dimiſſa huius carnis ſarcina, quaſi viuens abſque aliquo doloris aut mortis notabili ſigno, migrauit ad Chriſtum. Cumquè tunc per vndecim dies eiuſdem beati corpus inſepultum remanſerit, illucque maxima virorum & mulierum, ac religioſarum perſonarum multitudo acceſſerit, vt ſanctum virum, quem viuentem ſumma fuerant veneratione proſecuti, etiam defunctum viderent, & illius apud Deum ſuffragia mererentur, mirum omnibus fuit, quod eius caro per tot dies incorrupta permanſerit, nec vllum prorsùs fœtorem emiſerit: quin potiùs odor quidé ſuauiter fragrans ab ea manauerit.

Anno 1507 reddit ſpiritum creatori vir ſanctiſſimus.

Corpus exanime diù manet incorruptum.

POST ipſius etiam obitum, multis eius ſuffragia deuotè implorantibus, omnipotens Deus quàm plures gratias XV. elargiri, magnaquè miracula palàm operari dignatus eſt. Propter quæ chariſſimus in Chriſto filius noſter Franciſcus, huius nominis primus Francorum rex Chriſtianiſſimus, chariſſimaque in Chriſto filia Claudia regina, eius conſors (quæ aliàs coram dicti ordinis tunc generali, ac aliis nobilibus perſonis emiſſo voto, quòd ſi gratiam pro maſculo aſſequeretur, in beati patris honorem Franciſci nomen ei imponeret, fulgentiſſimum puerum in lucem edidit: illique, iuxta dictum eius votum, Franciſci nomen imponi fecit) Nec non dilecta etiam in Chriſto filia, nobilis mulier, Aloyſia de Sabaudia, Andegauenſis & Angoliſmenſis Ducíſſa, Cenomanenſiſque Comitiſſa, eiuſdem Franciſci regis genitrix, nobis per venerabilem fratrem noſtrum Dionyſium epiſcopum Maclouienſem generalem, ac dilectos filios, Iacobũ Lucam, decanum eccleſiæ Aurelianenſis, & nobilem virum Antonium Raphin, aliàs de Poton, dominum temporalem loci de Podio Caluario Agennenſis diœceſis, pro nonnullis particularibus ipſius Chriſtianiſſimi regis negociis nuncios & oratores ad nos deſtinatos, humiliter ſupplicari fecerunt, vt præmiſſis diligenter inquiſitis & exploratis, ad eiuſdem beati viri canonizationem procedere dignaremur. Quorum quidem precibus licèt libenter annuere vellemus, ſummopereque gauderemus, huiuſmodi canonizationem noſtris temporibus diuino quodam myſterio contigiſſe, ac nobis æquum videretur, vt idem B. Franciſcus de Paula (quem iam Deus in cœleſti gloria ſanctorum choro dignum feciſſe, pluribus ac manifeſtis indiciis & miraculis oſtenderat) in terris etiam ſibi debito ſanctorum honore, non defraudaretur, ac ſuper eo maximè nobis inſtaret venerabilis frater noſter Bernardinus epiſcopus Sabinenſis, Cardinalis ſanctæ Crucis nuncupatus, in dicti Ordinis protectorem ab eodẽ beato viro, nondùm tunc ab humanis egreſſo, aſſumptus: cumulatiſſimæquè preces nobis ac venerabilibus fratribus noſtris, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ cardinalibus, per dicti Ordinis tunc zeloſum, totius Minimorum Ordinis nomine, ſuper hoc ſæpius porrectæ fuiſſent, non ſtatim rem tanti ponderis ac momenti faciendam, ſed iuxta veterem & laudabilem conſuetudinem, cunctanter maturequè conſiderandam duximus.

Votum Claudiæ reginæ.

POST complures igitur commiſſiones aulæ palatij noſtri aduocato conſiſtoriali, & auditoribus cauſarum eiuſdem XVI. Palatij ſuper hoc debitæ factas, tandèm tribus etiam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ cardinalibus ex tribus illorum ordinibus, videlicet venerabili fratri Nicolao epiſcopo Albanenſi de Fliſco, & dilectis filiis noſtris Dominico tituli ſancti Bartholomæi in Inſula presbytero de Iocabatiis, ac Iohanni ſanctorum Coſmæ & Damiani, noſtro ſecundùm carnẽ nepoti diacono de Saluiatis, reſpectiuè nuncupatis Cardinalibus, de fratrum noſtrorum conſilio & aſſenſu commiſimus, vt ipſi viſis & examinatis proceſſibus, editis ſuper eiuſdem beati viri vita, moribus, fama & miraculis, ante & poſt ipſius obitum eius interceſſionibus à Deo factis, aliiſque cunctis ad ſanctorum canonizationem huiuſmodi neceſſariis, ſe ſuper omnibus ac ſingulis diligenter informarent, & per eos comperta, in noſtro ſecreto conſiſtorio (vt moris eſt) fideliter referrent. Cumquè ipſi cardinales, viſis ac diligenter examinatis diuerſis proceſſibus, in partibus Calabriæ & Franciæ de ſedis Apoſtolicæ commiſſione habitis, & ad curam noſtram tranſmiſſis, teſtiumquè fide dignorũ depoſitionibus, pro tantæ rei dignitate debitè ponderatis de ſupradictis miraculis, ac vitæ ſanctimonia, & aliis à iure requiſitis, fidelem nobis relationẽ in pluribus etiã ſecretis cõſiſtoriis iã feciſſent, noſquè ipſorũ & omniũ aliorũ cardinaliũ vota, ꝓ faciẽda dicta canonizatione cõueniẽtia & cõformia inueniſſemus, & ꝓ viteriori executione dilectus filius Angelus de Ceſis, vtriusq; iuris doctor, & dilectæ aulæ noſtræ conſiſtorialis aduocatus, in publico cõſiſtorio oĩa dei-

Rom. Eccleſia in rebus grauibus cunctanter & maturè ſe gerit.

de ipsius beati viri vita moribus, fama miraculis copiosè percensuisset, nobisquè humiliter supplicâsset, vt ad eiusdem beati canonizationem matura deliberatione præhabita, procedere dignaremur: Nos de relatis coram nobis in primis humiliter Deo gratias agentes rogauimus omnes, in eodem publico consistorio tunc adstantes, vt suis orationibus & ieiunijs Ecclesiam Dei iuuarent, ac nè eam altissimus modo aliquo in huiusmodi canonizationis officio errare permitteret, instanter orarent.

XVII. Demvm, post aliquot dies conuocatis denuo in aula nostra consistoriali in pallatio Apostolico vniuersis & singulis, qui tunc aderant in nostra Romana curia, ecclesiarum prælatis, patriarchis videlicet, archiepiscopis, ac episcopis, in præsentia eorundem fratrum nostrorum præfatæ sanctę Romanæ ecclesię cardinalium, eosdem processus super ipsius beati vita, moribus, fama & miraculis editos, per eundem Angelum breuiter summarieque repeti fecimus. Quę cùm ex serie per cardinales, ac alios, quibus id munus per nos iniunctũ fuerat, ennarrata & exposita fuissent, omnesquè adstantes prælati, quid sibi super huiusmodi negotio videretur, interrogati, vnanimi consensu, nullo penitus discrepante, respondissent sibi videri, quòd idem beatus vir inter sanctos meritò adscriberetur & connumeraretur: Nos iterùm humiles omnipotenti Deo gratias agentes, quód ad beatum seruum suum debitis honoribus prosequendum, corda nostra illuminare dignatus esset, ipsius canonizationis diem Dominicam in albis nuncupatam (qua in Ecclesia cantatur, Quasi modò geniti infantes, quæ tunc occurrebat prima die Maij, anni Domini millesimi quingentesimi decimononi, qua etiam tunc beatorum Apostolorum Philippi & Iacobi festum contingebat) deputauimus, ac in basilica principis Apostolorum de vrbe amplum suggestum ligneum de more parari & exornari iussimus. Super quo quidem hodiè, adstante populo ac vniuerso clero, & de vita, miraculis & fama eiusdem beati Francisci de Paula humili deuotioneq; pleno sermone per nos, vt moris est, habito, deindequè litania & hymno, Veni creator spiritus, per omnia deuotè decantatis, nec non à procuratoribus causæ ipsius canonizationis, & à Christianissimi Francorum regis oratoribus huiusmodi, eiusdemqué Ordinis Minimorum tunc Vicegenerali Correctore, à nobis magna cum instantia petito pronunciari adscribi inter sanctos eundem beatum Franciscum de Paula cùm iam omnia consummata essent, omnesquè consuetas Ecclesiæ cæremonias super ea re ritè seruauissemus, Deum præ oculis habentes ad canonizationem eiusdem beati sub his verbis procedendum duximus & processimus.

XIIX. Ad honorem omnipotentis Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ad exaltationem fidei catholicæ, Christianæquè religionis augmentum, ac ordinis Minimorum consolationem & incrementum, authoritate Domini nostri Iesu Christi, beatorumque Petri & Pauli Apostolorum eius, & nostra, de fratrum nostrorum speciali consilio & assensu, decernimus & diffinimus, bonæ memoriæ Franciscum de Paula, eiusdem ordinis Minimorum institutorem, in cælesti Hierusalem inter beatorum choros iam receptum, æternæque gloriæ condonatum fuisse ac sanctorum confessorum catalogo adscribendum fore, ipsumquè huiusmodi catalogo in præsentiarum adscribimus, & eum tanquam sanctum, publicé priuatimque colendum esse declaramus atque mandamus: statuentes eius festum die secunda mensis Aprilis ab vniuersali Ecclesia annuatim celebrandum fore, & ab eo suffragia à Christi fidelibus implorari & expectari posse, omnesque ac singulos honores illi meritò præstandos & exhibendos esse, qui cæteris etiam sanctis confessoribus, in huiusmodi catalogo descriptis, conuenire noscuntur. Quibus debitè peractis, inchoatoque per nos ac decantato, & ad finem vsque à cantoribus prosecuto hymno. Te Deum laudamus, in illius etiam fine cardinali diacono in cantu dicente, Ora pro nobis beate Francisce de Paula, à choroquè responso, vt digni efficiamur promissionibus Christi: Nos ilicò propriam orationem de eodem sancto alta voce decantauimus, dicentes: Seruitutis nostræ tibi Domine iura soluentes, quæsumus vt beati Francisci de Paula confessoris tui patrocinio suffragante, in nobis tua dona multiplices, & ab omnibus tuearis aduersis. Per Christum Dominum nostrum.

Canonizatur ann. 1519.

Forma canonizationis.

Oratio de hoc beato viro.

XIX. Deinde verò à dicto choro respõso, Amen, solennem illic Missam nosipsi celebrauimus de dicta tunc currente Dominica in Albis, collectas singulas sub vna conclusione terminantes: Additis etiam prædicta, cæterisque specialibus eiusdem sancti Francisci de Paula collectis, immediatè sequentibus: Prosecreta videlicet, Hostias Domine tuorum suscipe populorum, quas tibi in beati Francisci de Paula festiuitate dicamus, vt nobis conferant tuæ propitiationis auxilium. Cum sua conclusione, videlicet, Per Dominum &c. Deindè verò post communionem subiunximus, dicentes: Cælesti Domine sacramento consolati, te supplices deprecamur, vt intercedente beato Francisco de Paula, ab omni nos mentis & corporis labe custodias, & per ipsum tuæ sentiamus indulgentiæ largitatem: Cum simili conclusione. Et ità Missam ipsam ad finem vsque cum solitis cæremonijs iuxta ordinarium Apostolicum illic debitè terminauimus, indulgentiamquè plenariam omnibus, officio huiusmodi tunc asistentibus, deuotè concessimus, ac etiam in loco sepulturæ eiusdem sancti Francisci de Paula, in depositionis suæ die, videlicet secunda Aprilis, huiusmodi perpetuò duraturam quadraginta annorum, totidemque quadragenarum indulgentiam annuatim condonauimus ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, qui in sanctis suis mirabilis & gloriosus, viuit & regnat benedictus in secula seculorum.

Cætervm, quia difficile foret præsentes originales litteras ad omnium notitiam deferri, volumus & decernimus, quòd earundem Transumptis, manu notarij publici subscriptis (sub sigillo venerabilis fratris nostri Paridis moderni, & pro tempore existentis episcopi Pisaurensis, ac cæremoniarum Magistri, vel alicuius alterius Prælati Ecclesiastici) fides adhibeatur indubia in omnibus, ac per omnia, & illis vbique stetur, ac si originales literę huiusmodi essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrorum processùs, voluntatis & decreti infringerè, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo decimonono, Calendis Maij, Pontificatus nostri anno septimo.

Ia. Sadoletus.

H. de Busseyo.

IN NATIVITATE S. ABVNDII CONFESSORIS ET EPISCOPI COMENSIS. EX PRIMO TOMO MOMBRITII.

An. 440.

I. Tempore quo * Leo Pontifex apostolatus summum apicem tenebat, Augustusq; eius * æquiuocis imperij monarchiam regebat, & Anatolius Constantinopolitanę vrbis præsidebat cathedræ, atque Niceta regebat Aquilegiensem infulã Amantius comensis gregis curãm susceperat, ac Anastasius Thessalonicensis Episcopus fulcerat B. Abũdius illius vrbis egregius incola, diuina gratia prouidente transfretauit, Comũq; adijt in Sibyllini aut marini littoris: Sed quod vicinia grati & piscosi lacus inundat & amœnat. Hic Græco & Latino lepore affabilis, ac sanctitatis titulis illustris sancti Amantij factus est familiaris, quos mutuus affect° alterni fœderis tãto amore cõnexuit, vt forret ambiguũ vter horũ alterũ magis diligeret: ita tñ cõperies erat ambob. vt pastorales fasces excellerẽt, & deuota ouis ad nutũ pastoris militaret, multã concordiã tm̃ ex duce tm̃ de milite respubl. S. Eccl. suscepit multaq; incõmoda declinauit.

2. April. S. Abundius quo tempore floruerit

* Fuit hic S. Leo Magnus Papa

* Leonem militaritas.

Intelligit à SS. Abundij & Amantii in tua familiaritas.